

„Danskeren“

ET NYHEDS- OG OPBYGGESELSKAB
BLAD FOR DET DANSKE
FOLK I AMERIKA.

udgivet af
Danish Lutheran Publishing House,
Blair, Nebraska.

„Danskeren“ udgaar Onsdag i hver Uge.
Pris pr. Aargang:
De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00

Bladet betales i Forskud.
Bestilling, Betaling, Adresseforandring
etc. med Undtagelse af Bidrag til
Bladets Indhold adresseres
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold —
Korrespondancer, Afhandlinger og andre
Artikler — sendes til dets Redaktør:
A. M. ANDERSEN, Blair, Neb.

Entered at Blair Post office as second
class matter.

Acceptance for Mailing at special
rate of postage, provided for in Section
1103, Act of Oct. 3, 1917, author-
ized on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon
application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages
regelmæssigt, bedes man klage til det
sædvanlige Postkontor. Skulde dette ikke
hjælpe, bedes man henvende sig til „Dan-
skeren“'s Kontor.

Naar Læsere henvender sig til Folk,
som avterer i Bladet, enten for at
købe hos dem eller for at faa Oplysning
om det avterede, bedes de altid om-
tale, at de saa Læsertilrettet i dette
Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Mærk! Dsk. er for Tiden saa
overlæst af Indsendelser, at selv
efter at Papirskurven har faaet
sin Del, er der saa meget til-
overs, at Spalterummet i dette
Nummer ikke nær slaar til. Men
saa bliver der vel mere Spalte-
rum i næste Nummer.

Sproget i Skolerne i Nebraska.
Torsdag Morgen i sidste Uge
meddelte Omaha-Bladene om et
Lovforslag i Statens Senat, som
gaar ud paa, at det skal være u-
lovligt for enhver Person, indivi-
duelt eller som Lærer, i en
privat, denominational, kirkelig,
parochial eller offentlig Skole at
undervise noget Barn i noget Fag
i andet Sprog end Engelsk, ind-
til saadant Barn heldigt har pas-
seret ottende Grad, d. v. s. be-
staaet Eksamen fra denne Grad.
— Næste Dag berettedes saa, at
Forslaget var enstemmig vedta-
get i Senatet — med 32 Stem-
mer mod. At det samme For-
slag bliver vedtaget i Huset og
gjort til Lov kan der næppe
tvivles om. Vi antager dog, at
Løven kun gælder den offentlige
Skole og private eller parochiale
Skoler, der træder i Ste-
det for denne, altsaa hverken
Søndagsskolen eller Religions-
skolen, som vi holder i Ferien.
Men vi agter at komme tilbage
til den Sag senere.

Stor Sejr for Prohibition. De
Lovgivende Forsamlinger i 42 af
vore 48 Stater har nu stemt for
Prohibition eller Forbud mod Til-
virkning, Indførsel og Salg af
berusende Drikke. Og det er ikke
med sparsomt Flertal, de har
ratificeret Kongressens Beslut-
ning om at „tørlægge“ hele Lan-
det. Det samlede Antal Stem-
mer i de 42 Stater er falden
saaledes: Senator-Stemmer: 1,247
for og 86 imod eller 86 pct. tør-
re; Repræsentant-Stemmer: 3,
255 for og 771 imod eller 85 pct.
tørre. De seks-Stater, hvor der
ikke endnu er stemt i Sagen, er
New York, Pennsylvania, Ver-
mont, Connecticut, Rhode Island
og New Jersey. I New ork har
døg Statens „assembly“ stemt
81 mod 66 for Ratifikation.

Forbud mod Indvandring. Un-
der 28. Jan. meldes fra Washing-
ton, at Husets Indvandrings-Kom-
ite enstemmig har besluttet at
indstille, at al Indvandring til
Landet, undtagen fra Cuba, Me-
xico, Canada og Newfoundland,
forbydes for fire Aar. Der var
nogen Diskussion, om Indvan-
dring skulde forbydes i fire el-
ler blot to Aar, men den længe-
re Periode sejrede med 7 mod
2 Stemmer. Som Grund for saa-
dant Forbud gaves dels Beskyt-
telse for vore egne Arbejdere mod
Arbejdsloshed, naar Soldaterne
kommer hjem, og dels, at
man ønsker at holde Bolshe-

viker ude af Landet. Der gjor-
des Ændringsforslag om at til-
lade Personer, som har Slægt-
ninge her, at komme, og saa ud-
dannede Fagmand.

Ovenstaaende meddeler vi et
Billede af Hans Anderson, Dan.
Luth. Publ. House's første For-
retningsfører, hvis Død ved U-
lykketilfælde vi meddelte om i
Nr. 4.

Det var ved det d. ev. l. Kirke-
samfund's Aarsmøde i Racine,
Wis., dette Samfund fattede Be-
stemmelse om at begynde en For-
lagsforretning under Navnet
„Danish Lutheran Publishing
House,“ og om Efteraaret samme
Aar blev Hans Anderson,
Albert Lea, Minn., engageret til
at overtage Ledelsen af den nye
Forretning.

Han vedblev at lede Forret-
ningen, efter at den forenede
danske ev. l. Kirke var stiftet
i 1896, indtil i 1900. Til nævnte
Samfund's Aarsmøde dette Aar
skrev han:

„Paa Grund af det altfor me-
get og anstrengende Arbejde og
det dermed forbundne store An-
svar, som fornemmelig i det sidste
Aar og for nærværende er hen-
lagt til Forretningsføreren for
Dan. Luth. Publ. House, ser
jeg mig nødsaget til herved at
indgive min Resignation som For-
retningsfører. Ærbødigst, Hans
Anderson.“

Det er med Kærlighed og Tak-
nemmelighedsfølelse, vi minder
vor afdøde Ven fra denne Tid.
Han var en baade dygtig og
tro Tjener i en ansvarsfuld Stil-
ling.

Siden har han været en le-
dende Mand inden for vort Kirke-
samfund i flere andre Foreta-
gander, nu sidst i Stiftelsen af
Kolonien Buffalo, Wyoming.

Billedet, vi meddeler af ham,
er taget for mere end 25 Aar
siden, men ligner ham godt ved
den Tid, da han var engageret i
Forretningen her.

Past. Kjaers Beretning om
hans Død m. m. følger.

Der blev oprigtig Sorg og en
Følelse af Tomhed iblandt os
ved Hans Andersens bortgang
Lørdag Morgen den 18. Jan. Det
var alle iblandt os bekendt at
han var kommen til Skade Fred-
dag Morgen, men omend der var
almindelig Ængstelse for Følgerne,
næredes der dog Haab om, at
de vilde overkommes, saa han
kunde færdes iblandt os igen.
Herren vilde det anderledes.

Anderson havde i længere Tid
boet hos Mr. A. C. Andersen og
en Del af Tiden været ham be-
hjælpelig med at bygge Stald.
Den 16. havde Jernbaneselska-
bets Arbejdere begyndt at flytte
A. C. Andersens Beboelses-
hus, da der skal gaa en ny Vej
igennem, hvor det var bygget.
Torsdag Aften sad Hans Ander-
son indenfor hos og fik sin
Post. Han skrev et Brev, og vi
talte lidt sammen, før han gik
hjem. Han fortalte, at de føl-
gende Dage skulde han hjælpe
til med at flytte Huset, og saa
havde han lagt Plan for at be-
gynde at bygge for sig selv i
Februar.

Fredag Morgen kørte han ef-
ter et Læs Jernbanesveller til
Brug ved Flytningen, og flere
af Arbejderne var med ham. Der
var læstet, og de var paa Vejen
hjemefter. Det er almindeligt,
at Beboerne i det Nabolag kø-
rer under en Jernbanebro, byg-
get over en lille Aa, da det for-
korter Vejen en Del for dem
fra det Sted, hvor de hentede

Svellerne. Hans Andersen havde
kørt der før, saa han tog den
Vej igen. Formodentlig har Læs-
set været højere, end han havde
beregnet, og dette i Forbin-
delse med, at Jordsmonnet blev
højere til udsatte Side, hvor-
fra han kørte ind, bevirkede, at
han blev klemt mellem en af de
yderste Brobjælke og Læsset.
Der var tre Arbejdere paa Læs-
set med ham, de saa Faren i
sidste Øjeblik, kom af og fik He-
stene standst, saa Læsset kom
ikke helt igennem, men da de
hurtigst fik Vognen tilbage, be-
svimede Hans Anderson og blev
blot til det nærmeste Hus. Han
kom efter kort Tid til sig selv,
og bad om, at de vilde telefonere
efter mig. Den Tanke slog
mig straks, da det lød: Kom!
Hans Anderson er kommen slemt
til Skade, at han rimeligvis var
klemt under Huset, men hvorle-
des var han saa der, hvor jeg
blev kaldt til?

Jeg fik i Korthed Sammenhæn-
gen at vide, før jeg kom til Hu-
set, hvor jeg fandt Andersen ved
Bevidstheden, men ikke i Stand
til at tale meget. Han sagde
straks til mig: „Jeg dør, mine
Lunger fyldes op — frelst.“
Han kunde ikke tale, at man
rørte ved ham, kun det nød-
vendigste i hans Paaklædning
blev løst, inden Lægen kom.
Der var intet Brud at finde
udenpaa hans Legeme, saa Læ-
gen kunde kun konstatere, at
Skaden var indvendig, men hvor
og hvorledes? Han kaldte en an-
den Læge for Konsultation. De
tvovede ikke at flytte ham el-
ler at afføre ham hans Klæder.
De gav ham en Morfinindsprøjt-
ning og holdt Omslag paa det
sammeste Sted for at standse en
mulig indre Forblødning og saa
afvente Resultatet. Anderson laa
stille hen den meste Tid, aen-
dende dybt. Hen paa Eftermid-
dagen blev Aandedraget mere
naturligt, og Lægerne fandt ikke
hans Tilstand mere kritisk
end om Formiddagen. Vi havde
efter hans Ønske telegraferet til
Brush, Colo., efter hans Hustru.
Hen paa Natten blev han mere
uroilig og tørstede meget, og dog
tog man det, at han kunde tale
at flytte Arme og Ben for Tegn
paa, at han var bedre. Efter
Midnat blev han daarligere, og
Lægerne blev tilkaldt. Efter en
kort Undersøgelse meddelte de,
at det hastede mod Enden. Hvad
Anderson sagde til mig, da jeg
kom, passede, Lungerne fyldte
op. Vi bad Lægerne gøre alt,
hvad de kunde, for at Livet ikke
skulde ebbe ud, før Mrs. Ander-
son kom, men de gav kun
ringe Haab. Jeg fortalte Ander-
son, hvorledes det stod til, han
vidste det, havde selv gentagne
Gange gennem Natten sagt det.
Han bad mig bringe den Hilsen,
at han gik frelst hjem, mere
kunde han ikke. Fra Kl. 2.30
til Kl. 5.15, da han udaandede,
talte han ikke. Han sov stille
hen. Mrs. Anderson og hans næst-
yngste Søn kom samme Dags
Aften. —

Vener samledes om hans Baa-
re Mandag Morgen, før hans Hus-
stru førte de jordiske Rester til
Brush, Colo., hvor Begravelsen
skulde foregaa Fredag, den 24.
Jan.

Vi sørger med hans efterladte
over deres Tab og deler deres
Savn. Vi forstaaer noget af det,
da vi var bleven fortrolige med
den Tanke, at Hans Anderson
dørte os til her i Kolonien, og
her var meget, vi stolede paa
hans Hjælp og Erfaring i. Han
havde vundet en Plads i Hjer-
terne vistnok hos os alle. Han
havde glædet sig til snart at kun-
ne faa sin Familie hertil, og
han havde til de fleste Tider et
lyst Haab for Kolonien og dens
Fremskridt. Vi havde ventet, han
skulde leve og se sit Haab op-
fyldt. Han fik det ikke at se,
det glippede, men det, han har
begyndt her, vil leve efter ham,
og saa vidt vi kan se, vil hans
Haab for Fremtiden blive virke-
liggjort. Hans Minde er fredlyst
iblandt os.

Kostbar i Herrens Øjne er
hans hellige Død.

L. H. Kjaer.

DANSKERENS MISSION.

Det var Past. P. C. Poulsens
Artikel i sidste Nummer, der
gav mig en Tilskyndelse til at
udtale mig derom. Dog ikke den
alene. Ogsaa andre har i den se-
nære Tid udtalt sig derom, saa
det er kommet mig for Øre.

Og der har aldrig nogen defi-
neret dette Blads Mission for
mig, saa jeg har vel Ret til at
sige, hvorledes jeg opfatter den.

Past. Poulsen er inde paa For-
holdet mellem Danskeren og D.
l. Kirkeblad. Dette Forhold vil
jeg ikke gaa videre ind paa end
blot minde om, at D. l. Kirke-
blads nuværende Redaktør for
nogle Aar siden var stærkt inde
paa samme Tanke, som Past.
Poulsen nu har udtalt sig i Fa-
vør af. Men efter at den egent-
lige havde sejret, blev den rekonsi-
dereret. Derfor anser jeg det
for overflødig at gaa nærmere
ind paa den. (Se Aarsb. 1913,
Side 144 og 1914, Side 144.)

Altsaa, den Del af Poulsens
Art., som handler om ovennævnte
Forhold, forbigaar jeg, ogsaa af
den Grund, at jeg vel er den
sidste, der burde udtale sig der-
om. Men det er Danskerens Mis-
sion, jeg gerne vilde baade have
og give Klarhed over.

Det underer mig ikke, at der
gør sig Meningsforskelle gældende
desuagtende, da den aldrig har
været defineret eller bestemt,
mig bevidst, fra Kirkens Side.

Den Meningsforskel, der gør
sig gældende, kan vel kort og
godt udtrykkes saaledes, at nogle
mener, at Danskeren væ-
sentlig bør være et Nyheds-
blad eller et journalistisk-
politisk Blad, og andre
mener, at den væsentlig
„maa eksistere som et Kirke-
blad,“ som Past. Poulsen ud-
trykker sig.

Skønt, som sagt, det ikke un-
drer mig, at saadan Meningsfor-
skel angaaende Bladets Mission
virkelig findes blandt dem, der
bærer Bladet, saa er jeg ikke
glad ved den. Den kommer let
til at virke forstyrrende og hæm-
mende paa Bladet.

Sæt nu, at de har Ret, som
mener, at Dsk. væsentlig bør væ-
re et politisk Nyhedsblad — hvad
saa?

Jo, den første Betingelse vil
være, at Bladet maa optage Kon-
kurrence med andre lignende Bla-
de i vort Sprog. Blad som dem,
Past. Poulsen nævner. Uden at
kunne konkurrere paa Bladmar-
kedet er det ufornuftigt for
hvem som helst, ikke mindst for
et Kirkesamfund, at udgive et
saadant Blad.

Og for at et Blad skal kunne
koncurrere paa Journalistikkens
Område er det nødvendigt, at
en virkelig, dygtig Journalist
staar i Spidsen for dets
Redaktion, og saa maa han have
Medarbejdere saaledes, at der
overhovedet bliver en Redakti-
onsstab, der kan maale sig med
de bedste og dygtigste.

Og det er ikke nok. Der maa
andre Udvidelser til. Bladet maa
have et Redaktionskontor (el-
ler Kontorer), der er lige saa
godt udstyret med Hjelpekilder,
som de konkurrerende Blades
Kontorer er, helst lidt bedre.

At alt sligt er nødvendigt for
med Held at kunne udgive et
Blad, der holder Læsere nogen-
lunde underrettet om det vigtig-
ste af, hvad der rører sig i
Tiden, mener jeg er saa indly-
sende, at det er unødvendigt at
sige mere derom.

Saa vil jeg minde om Danske-
rens Fortid, navnlig om, hvad
den blev til for.

Danskerens Udgivelse blev be-
gyndt af en Præst for at tjene
Kirken. Den blev startet væsent-
lig for at tale en vis Kirkeaf-
delings Sag, ikke for at konkur-
rere med de verdslige Nyheds-
blade blandt vort Folk i Ame-
rika.

Ved Aarsmødet 1899 indbe-
rettede vor forenede Kirkes For-
mand, at Kirkeadædet havde købt
„Danskeren.“ I den Forbindelse
siger han: „... den kan komme
til at øve en velsignet Mis-
sion for Herrens Sags Fremme
iblandt os. I Særdeleshed tror

vi, at „Danskeren“ har en stor
Gerning at øve iblandt vort Folk,
efter hvert som den vinder Ud-
bredelse alle Vegne.“ Det er
Herrens Sags Fremme, vægten
her er lagt paa som Danskerens
Mission.

Nu vel, for min Skyld ingen
Alarm. Men jeg har tid nok
sagt det og vil sige det her i-
gen: Jeg er ikke Journalist.
Mit Hjerte er i vor luther-
ske Kirkes Arbejde, og jeg er
uddannet og indviet til dens Tje-
neste, saa det ligger i Sagens Na-
tur, at jeg maatte frasige mig
Danskerens Redaktion, hvis Ar-
bejdet dermed ikke kunde fal-
de sammen med, hvad mit Liv
er helliget til.

Det vilde dog langt fra be-
kynde mig, om jeg skulde tage
dette Skridt i det Tilfælde, at
der var Stemning for at gøre
Dsk. fortrinnsvis til et politisk
Nyhedsblad, da jeg alligevel
helst vilde slutte min Livsger-
ning som Præst.

Men — det er min person-
lige Mening, at Kirken som
saadan (og det er jo Kirken, der
ejer og udgiver Bladet) ikke
har faaet noget Kald fra
sin Herre til at optage en Kon-
kurrence paa Verdens Bladmar-
ked.

Og det er videre min person-
lige Overbevisning, at en
saadan Gerning ikke er, hvad
Kirken særlig behøver. Men
derimod behøver den saare
hardt et Blad, hvorigennem
dens Medlemmer og andre, som
den arbejder iblandt, kan være
i Berøring med Kirkens Liv
og Virksomhed.

Der forekommer i flere Ny-
hedsblade megen Læsning, som
jeg gerne meddelte Dsk.s Læse-
re, men Bladet raader kun over
et vist Spalterum, og saa er der
anden Læsning, som jeg mener
maa gives Fortrinnet. Dsk. by-
der ogsaa sine Læsere megen
Læsning der for dem er af før-
sterangs Betydning, og som de
ikke finder i andre Blade.

Vel forekommer der undertiden
mindre lodig Læsning i
Korrespondancer fra Menigheder
og i andre Beretninger, men saa
maa det dog indrømmes, at
Kirkens Liv alligevel pul-
serer derigennem.

Det er for mig noget stort, at
det kan mærkes, at der staar et
levende Samfund bagved Bladet,
selv om der ikke altid spores
saa stort et Maal af Dannelses
og Dygtighed, som man kunde
ønske at se.

Uden egentlig at tænke paa
at kritisere Pressen i sin Almindelighed
over jeg at paastaa, at
Kirken og dens Virksomhed
ikke indtager den Plads i den,
som den burde. Det almindelige
Indtryk, Nyhedsbladene giver de-
res Læsere, er, at Verdenslivet,
det materielle og timelige, det
er saa at sige alt, vi lever og
arbejder for. Det er en farlig
Aand!

Vel er vi Kristne ogsaa i Ver-
den og lever et materielt og ti-
meligt Liv. Vi lever i et borger-
ligt Samfund, og vi maa orientere
os i dette Samfund og arbejde
for dets Vel. Vi kan end ikke,
særlig ikke i et demokratisk Ri-
ge, holde os udenfor Politikken
eller Kommunens og Landets
Styrelse. Derfor bør heller ikke
et Blad, som Kirken udgiver, af-
holde sig fra at meddele Ting
af Betydning fra det politiske
Område.

Men der er Forskel. Et Blad,
Kirken vedkender sig som sit,
bør absolut stedse give Indtryk
af, at Kirken, dens Liv og Virk-
somhed er den vigtigste Faktor
i hele Verdensmaskineriet. Og
derfor bør Drøftelse af Kirkens
Anliggender gaa foran Drøftelse
af hvad som helst andet i et
saadant Blad.

megen kirkelig Læsning, som det
f. Eks. skete i sidste Nr. Op-
gaver som vor Kirkes Mission i
Japan og den amerikanske-lu-
therske Kirkes Arbejde for at
hjælpe Trossøskende i Europa
til Rette er værdige Ting for Kir-
ken at fremholde baade for sine
Medlemmer og for andre.

Og ud fra samme Synspunkt
giver jeg ogsaa Beretninger om
Kirkens Liv og Arbejde derhjem-
me i Møder Kirken første Plads
blandt Danmarks-Nyhederne og
tager kirkelige Nyheder med an-
detsteds fra.

Nu forstaaer man vistnok mit
Syn paa, hvad der er Danske-
rens Mission. Det har vel ikke
aldrig staaet saa klart for mig,
som det gør nu, og dog allige-
vel har Bladet væsentlig
fulgt et Spor som det ovenfor
paa pegede, saa længe dets Re-
daktion har været mig betroet,
og det vil vedblive at arbejde
som Kirkens Tjener, saa
længe jeg er dets Redaktør.

Den økonomiske Side ved Bla-
dets Udgivelse har jeg ikke be-
rørt, men det vil ikke undre
mig, om det viste sig, at ogsaa
denne er bedst sikret ved, at
Bladet arbejder som Kirkens
Tjener.

A. M. Andersen.

KREDSMØDE I DANE- VALLEY, MONT.

Det var i Dagene fra 5. til
8. Dec. vi samledes til det de-
legerede Møde for N. Dak.
Kreds, efter flere Gange at have
forandret Tiden for dets Af-
holdelse paa Grund af Influenza.
Af samme Grund var Mødet
heller ikke saa vel besøgt hver-
ken af Præster, Delegater eller
andre tilreisende som sædvan-
lig, men til trods for disse Van-
skeligheder havde vi alligevel et
rigtigt godt Møde.

Pastor Hofgaard fra Kenmare,
N. Dak. prædikede til Højmes-
se ved Mødet's Aabning over
Aab. 3, 7-14. Baade denne Præ-
diken, Indledningen og Forhand-
lingerne over de forskellige Em-
ner samt alle andre Prædikener
og Foredrag under Mødet bar
Præg af dyb Alvor og Inderlig-
hed og en stærk og indgaaende
Opfordring til at arbejde me-
dens det er Dag, efterdi Natten
synes at nærme sig med raske
Skridt.

Torsdag Eftermiddag aabnedes
med en kort Aandtag af Pastor
A. Hansen, og derefter Navneop-
raab og Indberetninger. Følgen-
de Stemmeberettigede Medlem-
mer vare til Stede: Præsterne E.
R. Andersen, Stedets Præst, J.
Knudsen, A. Hansen, A. Hof-
gaard, Brede Johansen og un-
dertegnede. Delegater John Han-
sen og Søren Larsen, Dane Val-
ley, Peter Hansen, Kenmare;
Jens Morten, Norma, N. Dak.;
John C. Johnsen, Brorsen, Mont-
ana; Peter Damkov, Sidney,
Mont. Kredsformanden Pastor
E. R. Andersen oplæste sin In-
dberetning, og derefter modtog vi
Indberetninger fra Hedningemis-
sionsforeningen og Brorsen Høj-
skole. Til at gennemgaa disse
Indberetninger valgtes følgende
Komiteer: Komite No. 1 Præ-
sterne Knudsen og A. Hansen
og Delegat Søren Larsen; Kom-
ite No. 2 A. Hofgaard, E. R. An-
dersen og Delegat Jens Morten.
Til Revisorer valgtes Pastor Hof-
gaard og Delegat Jens Damkov.
Den øvrige Tid benyttes til Be-
tragtning af Emnet: „Den Krist-
nes Ansvar overfor Hedningemi-
sionen.“ Om Aftenen holdt
Pastor J. Knudsen et godt Fore-
drag over Missionen i Japan.

Fredag Formiddag indlededes
Kredsens Emne: „I ere Jordens
Salt“ af Missionær Lars Peter-
sen.

Eftermiddag Forretningsmøde.
Kassereren rapporterer: Indkom-
men i Aarets Løb til Kredskas-
sen \$1056.96. Udbetalt \$791.15.
Valg af Embedsmænd resultere-
de i, at den gamle Styrelse blev
genvalgt, nemlig Pastor E. R.
Andersen, Formand, undertegnede,
Sekretær, og Lars Petersen,
Sidney, Mont., Kasserer. Som
Medlemmer af Kommissionen for